Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

22.11.2022
DNO 123/2022

Ympäristövaliokunta
Eduskunta
Yv@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö

Asia: Ympäristövaliokunta kuuleminen hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Lakiehdotukseen liittyen MTK ry haluaa tuoda esiin seuraavaa:

1. **Yleiset kommentit lakiesityksestä**

   Eläinten hyvinvointilaki on kotimaisen tuotantoeläintalouden ja kotieläinten pidon kannalta yksi tärkeimmistä kansallisista säädöksistä, jossa säädetään lain tasolla eläinten pidosta tuotantotarkoituksessa sekä eläimen omistajan vastuista ja velvollisuuksista. **Laki tulee vaikuttamaan voimakkaasti kotimaiseen kotieläintuotantoon ja sen tulevaisuuteen**. Kotieläintuottajien investoinnit tehdään useiksi vuosiksi eteenpäin ja tilanne on ollut pitkään epävarma, mitkä tulevat olemaan lainsäädännön vaatimukset liittyen mm. eläinten pitopaikkaan. **Jotta kotieläintalouden investointipäätökset etenevät, tarvitaan nyt työrauha. Jatkuvan lain valmistelun venyttämisen ja uusien vaatimusten lisääminen on loputtava.**

   Kotieläintuotannon kustannukset ovat nousseet rajusti ja on tärkeää, että tuleva eläinten hyvinvointilaki on tasapainoinen. **Lain tulee edistää eläinten hyvinvointia, mutta se ei saa heikentää suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä kilpailijamaihin nähden.** Lainsäädännön kehittäminen ja byrokratia eivät saa johtaa suomalaisen kotieläintuotannon ahtaalleajoon ja sen seurauksena eläinperäisten tuotteiden tuonnin kasvuun. Näiden tuotteiden tuottaminen ei tapahdu suomalaisen lainsäädännön vaatimusten mukaan. **MTK korostaa, että voimme säätää vain oman kansallisen tuotantomme vaatimuksista. MTK katsoo, että sellaisten eläimistä saatavien elintarvikkeiden, erityisesti liha- ja maitotuotteiden, tuontia, joiden tuotannossa on käytetty menetelmiä, joita emme salli omassa kansallisessa eläinten hyvinvointilaissa, ei tulisi sallia.**

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Valmistelun aikana eri intressitahot ovat käyneet kriittistäkin julkista keskustelua. MTK näkee sen kuitenkin tärkeänä ja olennaisesti lakivalmisteluun liittyvänä ilmiönä. Julkiset kannanotot ja yhteiskunnallinen debatti tulee kuitenkin pohjautua **tosiasioihin ja tieteelliseen tutkimukseen**. MTK katsookin, että esityksessä on nyt pystytty suhteellisen riippumattomasti huomioimaan maatalousyrittäjien ja kotieläintuotannon jatkuvuuden kannalta olennaiset seikat. **MTK katsoo, että hallituksen esitys on nyt kotieläintuotannon kannalta kokonaisuutena tarkasteltuna tarkoituksenmukainen ja perusteltu.**

MTK suhtautuu kriittisesti karjuporsaiden kirurgisen kastraation kieltämisestä siirtymäajalla, mutta näkee muutostarpeen olemassaolon. Se tulee tehdä hallitusti, mieluummin vapaaehtoisia laatujärjestelmiä kehittäen ja siihen on varattava riittävästi aikaa. Lain valmistelun osalta esitykseen lausuntokierroksen jälkeen tullut lisäys viestii kiireestä ja hätäisyydestä. Kunnolliselle taustaselvitykselle, mm. Aasiaan suuntautuvien sianlihan vientimarkkinoiden reaktioista tai vaikutuksista EU:n sisämarkkinoihin ja kotimaisen kulutuksen muuttumiseen, ei ole varattu riittävästi aikaa, vaan selvityshenkilölle annettiin vain lyhyt 2 kk periodi selvittää todella isoa alan tulevaisuuteen vaikuttavaa muutosta. Tämä nähdään täysin riittämättömänä aikana kunnolliselle ja kattavalle selvitykselle. Lisäksi erityisesti sikaala kamppailee juuri parhaillaan voimakkaasti nousseiden tuotantokustannusten ristipaineessa. Alkutuottajan kannalta karjuporsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopuminen ei olisi ongelma, mutta se on sitä ensisijaisesti kotimaiselle teurastamoteollisuudelle ja sianlihamarkkinoille. Alan kannattavuus on tällä hetkellä pitkälle riippuvainen vientisopimuksista Kiinaan ja muualle Aasiaan. Lihateollisuuden mukaan kastraatio on nykyisten sopimusten sisällössä olennaisena ehtona.

MTK kuitenkin korostaa, että kun esityksen valmistelu vaikutti pysähtyneen kesällä 2021, oli hallituksen esityksen eteenpäin saaminen loppuvuodesta 2021 kokonaisuutena tärkeää kotieläinsektoreille.

Tuotantoeläinten pito ja kotieläintalous on ollut lakivalmistelun keskiössä alusta asti. Valtaosa suomalaisista luottaa kotimaisen tuotannon vastuullisuuteen. Puhtaan normittamisen sijasta olisi rakentavaa ottaa valmisteluun mukaan selkeämmin kotimaisen elintarviketuotannon strategiset tavoitteet. **MTK esitti jo aikaisemman hallituksen esityksen lausuntokierroksella, että eläinlähtöiset indikaattorit otettaisiin tehokkaampaan käyttöön eläinten hyvinvoinnin arvioinnissa sekä virallisen valvonnan työkaluna. Teurastamolla lihantarkastuksen tekemät eläinten hyvinvoinnin arviointi on nyt hallituksen esityksessä askel eteenpäin ja teoriassa tarkoituksenmukaista, mutta jättää tuottajan oikeusturvan heikoksi, kun riittävää tutkimusnäyttöä toimenpiteitä aiheuttaville raja-arvoille ei ole vielä saatu.**

Lain toimeenpanossa on tulkinnan yhtenäisyys ja kansalaisten tasapuolinen kohtelu yksi perusperiaatteista. **MTK on huolestunut kotieläinyrittäjän oikeusturvan toteutumisesta. Yhtenäisten tulkintojen varmistamiseksi MTK esittää, että eläinten hyvinvointilakiin lisättäisiin vaatimus monijäsenisen lautakunnan nimeämisestä**. Lautakunnassa tulisi käsitellä tuotantoeläinten hyvinvoinnin valvonnan tulkinnassa ilmeneviä kipukohtia ja valvonnan ristiriitaisuuksia ja antaa näistä suosituksia tarkastusten laadun yhtenäistämiseksi. Lautakuntaa esitämme nimettäväksi Ruokaviraston yhteyteen ja sen jäseniksi valvontaviranomaisen, neuvonnan ja kotieläntuottajien edustajaa. Korostettakoon vielä, että lautakunnalla ei olisi

viranomaisroolia eikä se tekisi itse valvontaa tai käsittelisi oikaisuja. Lautakunnan yhteinen kanta ohjaisi valvontaviranomaisia säädösten yhtenäisempään tulkintaan vahvemmin, koska lautakunnalle olisi lainsäädännössä asetettu rooli. Lautakunnan asema olisi selkeästi ohjausrooliltaan vahvempi kuin tällä hetkellä nimetyt eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnat tai Ruokaviraston vetämät eri sektoreiden sidosryhmäkeskustelut. Menettelyllä helpotettaisiin vähitellen myös valvontaviranomaisten taakkaa, kun hallinto-oikeudelle menevät valitukset vähenisivät. MTK esittää edelleen, että viralliselle valvonnalle kehitettäisiin oma laatujärjestelmä, jolloin mm. hallintolain mukainen menettely ja eläimen omistajan oikeusturva sekä kansalaisten yhdenvertainen kohtelu toteutuisi paremmin.

Toimivat ja saatavilla olevat tuotantoeläimille suunnatut eläinlääkäripalvelut ovat korvaamaton osa kotieläintuottajan keinovalikoimaa kyetä huolehtimaan eläintensä terveydestä ja hyvinvoinnista ja kehittämään tuotantoaan paremmin huomioimaan hyvinvointinäkökulmat. **MTK korostaakin eläinlääkäripalveluiden saatavuuden turvaamista, ml. kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkina vuorokaudenaikoina sekä tuotantoeläinten terveydenhuolto, kaikkialla Suomessa kohtuullisin kustannuksin.** Palveluiden saatavuus on olennainen osa vastuullista ja eettistä kotimaista kotieläintaloutta.

2. Huomioita liittyen lakiesityksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

1 luku Yleiset säännökset

- 5§ määritelmät, kohta 9) pitopaikka
  MTK kiittää, että pysyvä pitopaikka on nyt määritelty lain tasolla. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa ratkaistaan, onko kyseessä esim. ulkona jaloittelu vai ulkokasvatus. Myös kuljetustilanteessa määritelmä olisi tärkeää olla. Valvonnassa tehtyjen tulkintojen kannalta asialla on merkitystä eläimen omistajan oikeusturvan paremmaksi toteutumiseksi. Se tukisi myös valvontaa tekevien viranomaisten arviointia, kun päätetään, onko pitopaikka pysyvä vai tilapainen.

2 luku Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

- 6§ lain yleiset periaatteet
  MTK esittää, että kieltoon eläinten hyvinvoinnin tarpeettomasta vaarantamisesta ulotettaisiin myös eläintiloihin luvattomasti tunkeutuminen, joka tulisi määritellä eläinsuojelurikokseksi.

- 8-10§ eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset
  Ehdotetussa tuotantoeläinlistauksessa on valmistelleen ministeriön mukaan mukana tällä hetkellä kaikki lajit, joita pidetään Suomessa tuotantoeläintarkoituksessa. MTK haluaa kuitenkin tuoda esiin, että tällainen tuotantoeläinlista rajoittaa elinkeinovapautta.

  Lajilistan muuttaminen jätettäisiin esityksessä Ruokaviraston ja Luken arvioitavaksi. Kansalaisten näkökulmasta MTK näkee kuitenkin tämäntyyppisen lainvalmistelun ilman laajempaa selvitystä taloudellisten vaikutusten tai kotieläintalouden rakennekehityksen kannalta olevan kansalaisten oikeusturvan kannalta kyseenalaista.

Hallinnollinen taakka Ruokaviraston suuntaan vaikuttaisi myös olevan esityksen ehdotusten osalta suhteettoman raskas ja veisi resursseja muilta tehtäviltä. Teoriassa se voisi tarkoittaa sitä, että samanaikaisesti voidaan hakea lajia listalle ja sieltä pois.

Hallituksen esityksessä hevonen on nyt tuotantoeläinlistalle, jota MTK pitää tarkoituksenmukaisena. **Vesipuhvelin lisäämistä tuotantoeläinlistalle MTK kannattaa, emme kuitenkaan näe syytä miksi sen käyttötarkoitus olisi rajattu vain lihantuotantoon. Näemme, että vesipuhvelin maidontuotantokäyttö tulisi olla myös mahdollista.** Puhvelimozzarella on tärkeä tuote EU:n sisämarkkinoilla ja suomalaisen tuotannon valtti voisi olla tässäkin eettiset tuotantotavat, jotka huomioivat eläinten paremman hyvinvoinnin. Tärkeintä on eläinten hyvä kohtelu ja vastuulliset tuotantomenetelmät maidontuotannossa - niin vesipuhvelin, kuin muidenkin maidontuotantoon käytettävien eläinlajien.

3 luku Eläinten kohtelu

- 16§ toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö
  MTK kannattaa esitystä tarpeellisten kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä vaadittavasta kivunlievityksestä. Valtioneuvoston asetustasolle tulevista yksityiskohdista kuten millainen osaamisvaatimus vaaditaan tekijältä ja millainen on kivunlievityksen taso, tulisi valmistella yhteistyössä tuottajasektorin kanssa.

4 luku Eläinten hoito

- 20§ hoidon yleiset vaatimukset
  Pykälä on periaatteeltaan tarkoituksenmukainen, mutta saattaa antaa liian laajan tulkinnanvaraisuuden käytännön valvonnassa valvojan subjektiivisille tulkinnoille. Valvontaviranomaisen tulkinta siitä onko hänestä eläin riittävän puhdas tai aiheuttaako likaisuus tarkastushetkellä eläimelle sen hyvinvoinnin vaarantumista, on ollut käytännössä yksi niistä kysymyksistä, jossa on valtavia eroja eri valvojien tulkintojen välillä. Skaala on ollut hyvin laaja eikä tilannetta ole pystytty Ruokaviraston ohjeistuksilla helpottamaan.
  Tähän kohtaan MTK toivoo täsmennystä pykälän perusteluosioon: mitä säädöksessä tarkoitetaan likaisuudella. Erilaiset pito-olosuhteet ja erityisesti niiden normaalit vaihtelut (esim. säätilan muutoksesta johtuva lämpötilan ja kosteuden vaihtelu, kuivikkeiden saatavuus, päivittäisten hoitorutiineiden aikataulutus) tulee olla lain perusteluissa, jotta tulkintaa voidaan yhtenäistää ja eläinten omistajia kohdella tasapuolisesti.
  Puhtauden arvioinnissa on erityisesti ollut vaihtelevuutta eri valvontaviranomaisten henkilökohtaisten arvioiden välillä. Tämä on asettanut yrittäjät erilaiseen asemaan. **MTK esittää tähän jo aikaisemmin mainittua yhteistä lautakuntaa, jossa linjattaisiin yhteisistä tulkinnoista, kun niillä on yleistä merkitystä. Nykyinen malli hakea tulkintaa tehdyn valituksen jälkeen hallinto-oikeuden kautta, se on epätarkoituksenmukaista ja mitä suurimmassa määrin resurssien tuhlausta.**

- 21§ ruokinta ja juotto
  Eläimen riittävän nesteen ja ravinnon saannin varmistaminen on hyvän ja laadukkaan eläinten hoidon perusvaatimus. Eri eläimillä, riippuen lajin tai yksilön fysiologisista tarpeista, eläimen iästä tai kasvatusmuodosta, on kuitenkin erilaiset nesteen

saannin tarpeet ja ne on nyt tämän lakipykälän tekstissä suhteellisen hyvin huomioitu. Näitä tapauksia ovat mm. lyhytaikainen päivittäinen ulkoilu ja jaloittelu kuten hevosten ulkoilutarhat, lampaiden ja vuohien jaloittelualueet, normaaliin rutiiniin lukeutuvat eläinten hoitotoimenpiteet, vuorokausivaihtelun pimeäaika siipikarjalla ja ulkokasvatus kuten vasikoiden iglukasvatus.
Myös hyvin nuorten eläinten osalta (porsaat, karitsat, kilit, vasikat jne.) jotka syntymän jälkeen imevät maidon emästään ja tyydyttävät näin nestetarpeensa, on syytä huomioida poikkeuksina tässä pykälässä ja myöhemmin lajikohtaisissa asetuksissa**.** Tällöinkin eläimen riittävä nesteensaanti pystytään turvaamaan vaikeuksitta.
MTK huomauttaa, että poikkeuksissa on syytä huomioida myös eläimen erottelun tarve ryhmästä esim. poikimista varten. Esimerkkinä emolehmäkasvattamot, joissa saattaa olla kevättalvella emoja poikimassa siirrettävin aidoin tehdyissä väliaikaisissa poikimakarsinoissa, jolloin juomavesivaatimukseksi tulisi riittää 3 kertaa päivässä juotto, ei jatkuvan sulan veden saantia. Myös karitsointi- ja vohlimisaikana uuhien ja kuttujen poikimakarsinoissa on vastaavanlainen tilanne, jolloin 3 kertaa päivässä juotto tulisi riittää.

MTK katsookin, että nyt hallituksen esityksessä oleva kirjaus on suhteellisen kattava ja tarkoituksenmukainen kunhan nämä muutamat em. poikkeuskohdat huomioidaan eri eläinryhmien ja -lajien erilaisista tarpeista ja eläintenpidon tilanteista.

5 luku Eläinten pitopaikka

- 33 - 38§, 121§, 122§ ja 123§ pysyvän pitopaikan vaatimukset ja siirtymäsäännökset

  Eläinten liikkumisen tarpeen tyydyttäminen ja jaloittelumahdollisuuden varmistaminen on yksi modernin kotieläintalouden kulmakivi. Tieteellinen tutkimus tukee tätä vahvasti. Rakennemuutos kotieläintaloudessa asettaa kuitenkin isoja paineita investoinneilla ja viljelijöiden tulevaisuuden suunnitelmille. **MTK näkee, että nyt pykälissä esitetyt eläinten kytkemisen kiellot tietyt poikkeukset huomioiden, on oikea ja se vahvistaa olemassa olevaa kehitystä edelleen.**

  Parressa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen lain perusteluissa linjattu laajennettu jaloitteluvaatimus (90 vrk) nähdään MTK:sta johdonmukaisena tulevan kehityksen kannalta. **MTK korostaa, että 60 vrk jaloitteluvaatimus laidunkaudella (touko – syyskuu) on toimiva, mutta huomauttaa, että loppu 30 vrk tulisi voida toteuttaa koko vuoden ajanjaksona (tarkastelujaksona kalenterivuosi) eikä laidunkauden ulkopuolella loka-huhtikuun välisenä aikana, kuten esityksessä on nyt linjattu. Tämä mahdollistaa parhaiten eläinten ulkoilun toteuttamisen sulan maan aikana, jolloin lannasta aiheutuvaa valumariskiä vesistöihin ei tule.** Toteuttamisen valvonta tulisi olemaan hankalaa ja tarkoittaisi todennäköisesti käytännössä kirjanpitoa ulkoilevista lehmistä ja hiehoista. Se lisäisi tuottajan hallinnollista taakkaa entisestään.

Uusien kotieläinrakennusten ja maankäytön osalta, MTK haluaa tuoda esiin erityisesti rakentamiseen liittyvän ristiriidan siitä, että vaikka kuluttaja haluaisi nähdä eläimiä ulkona ja laitumella, maankäytön ja kaavoituksen osalta uudet tilojen rakennusinvestoinnit sijoitetaan yhä helpommin kauas ihmisistä, pois kylätaajaamista, kauas jopa pelloista. Näemme tämän huolestuttavana kehityksenä.

MTK pitää hyvänä, että olemassa olevat parsinavetat ja porsitushäkit voidaan käyttää elinkaarensa loppuun, mutta uusia ei enää voitaisi ottaa käyttöön. Rakennemuutoksen seurauksena on joka tapauksessa nähtävissä, että uudet navettainvestoinnit ovat poikkeuksetta pihattotyyppisiä. Samoin on selvää, että tulevat emakkosikalainvestoinnit tullaan tekemään vapaa porsitus -periaatteella.

Tiineytyshäkkien käytön osalta MTK pitää hyvänä käytön rajoittamista 8 vrkeen ja kannattaa sitä. Perusteena tälle on tiineytyksen jälkeinen parantunut alkioiden kiinnittyminen, kun emakko saa olla rauhassa, eikä sille aiheuteta stressitilannetta ryhmään palauttamisessa liian pian siemennyksen jälkeen. Asiasta on tehty useita tutkimuksia, myös kotimaassa, ja tulokset ovat yhteneviä: aggressiivinen käyttäytyminen eläinten kesken lisääntyy ryhmään palauttamisen yhteydessä ja siitä aiheutuva stressi vaikuttaa negatiivisesti kiinnittyvien alkioiden määrään ja näin pahnueen kokoon.

- 48§ kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys
  Esityksen mukaan eläinkilpailujen kilpailueläinlääkärin rooli muuttuisi niin, että kilpailueläinlääkärin tehtävänä olisi toimia eläinsuojeluvalvonnan avustajana ja antaa tarvittaessa ohjeita ja suosituksia kilpailujärjestäjälle. Uudessa eläinkilpailujen valvontamallissa kilpailueläinlääkärillä ei esimerkiksi olisi valtuuksia eläimen poistamiseen kilpailusta, kilpailun keskeyttämiseen tai eläimen lopetukseen eläinsuojelullisista syistä.

  MTK näkee, että kilpailua valvovan eläinlääkärin rooli on tärkeä. **Kilpailueläinlääkärillä tulisi siten jatkossakin olla velvollisuus ja valtuudet puuttua eläinten hyvinvointia haittaavaan toimintaan suoraan ja nopeasti. MTK esittää, että nimetyllä kilpailueläinlääkärillä voisi olla viranomaisen rooli rajattuna ko. kilpailutapahtumaan, ellei kilpailun järjestäjällä ole omaa säännöstöä tai laatujärjestelmää, joilla varmistetaan kilpailueläinlääkärin vastuut ja velvollisuudet.**

9 luku Eläinten lopetus

- 65§ eläinten teurastus
  MTK kannattaa teurastettavan eläimen tainnuttamista aina ennen verenlaskua ja näkee vaatimuksen selkeyttävän teurastukseen liittyvää vastuuta eläinten hyvinvoinnin varmistamisesta lopetuksen yhteydessä.

- 82§ asiantuntijan ja avustajan käyttäminen
  MTK esittää, että lakiin kirjattaisiin myös eläimen omistajalle oikeus avustajan käyttöön valvontatilanteessa. Vaikka avustajan käyttö on käytännössä ollut hallintomenettelyn puitteissa nytkin mahdollista, olisi tämän mahdollisuuden korostaminen eläinten hyvinvointilaissa kohtuullista omistajan oikeusturvan ja oikeuksien

osalta. Valvontatilanteessa eläimen omistaja ei ole välttämättä lainkaan tietoinen prosessin etenemisestä. Myös valvonnan kannalta olisi hyvä, että paikalle voitaisiin tarvittaessa kohtuullisessa ajassa kutsua omistajalle avustaja, joka voisi toimia tarvittaessa todistajana.

- 86§ broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla
  Uudeksi toimenpiteeksi esitetään nyt sikojen hyvinvoinnin arvioinnissa käytettäväksi virallisen lihantarkastuksen löydöksiä broilereiden jalkapohja-arvioinnin mukaisesti. Sikojen osalta tilanne arvioinnin yksityiskohdista (mm raja-arvot) on vielä auki ja tieteellinen näyttö on edelleen puutteellista. Parhaillaan on käynnissä tutkimus siitä, miten voidaan arvioida hännänpurentaa, niin että se mittaisi eläinten hyvinvointia koko tuotantoketjussa.

  Periaatteellisella tasolla viranomaisvalvonnan käyttö on perusteltua. Elinkeinolla tulee olla kuitenkin tärkeä rooli käytännön eläintenpidon asiantuntijoina, kun päätetään raja-arvoista toimenpiteiden laukeamiselle eläinsuojeluvalvontaan. Kun nämä asetettaneen myöhemmin tulevassa asetuksessa, alan tulee olla mukana sen valmistelussa.
  MTK näkee myös ongelmallisena uuden indikaattorin kirjaamisen lakiin, kun siihen liittyvä tutkimus on kesken. Tämä heikentää tuottajan oikeusturvaa ja antaa liian laajan asetuksenantovaltuuden tässä vaiheessa.
  Lisäksi MTK muistuttaa, että listalla olevista lihantarkastuksen löydöksistä sikojen hännänpurenta ja märkäpesäkkeet liittyvät käytännössä useimmiten toisiinsa ja niveltulehdukset eivät aina ole oire riskistä eläinten hyvinvoinnille (esim. napatulehdukset altistavat). Täysin tuottajasta riippumattomat lyhytaikaisetkin olosuhteiden muutokset mm. äkillinen vaihtelu säässä, voivat joskus laukaista hännänpurentaepisodin, tämä tulee ottaa huomioon valmistelussa, mikäli sen etenee esitetyllä tavalla.

12 luku Hallinnolliset pakkotoimet

- 92-104§ hallinnolliset pakkokeinot
  MTK esittää, että kiiretoimenpiteeseen ryhdyttäessä ja välillisen rahoituksen käyttämisen yhteydessä arvioitaisiin tuotantotilan jatkomahdollisuudet. Ellei näitä jatkomahdollisuuksia olisi, tulisi laatia suunnitelma siitä, miten tilan eläintuotanto ajetaan hallitusti alas. **Hallittu tuotannon alasajo olisi paras ja inhimillisin vaihtoehto akuuteissa kriisitapauksissa, joiden taustalla saattaa olla tuottajan uupuminen, ikääntyminen tai muu elämänhallinnan kriisi.**
  Myös kehotus uutena työkaluna voisi olla tehokkaampi tässä ns. hallitun alasajon yhteydessä. Sitä mahdollisuutta voitaisiin korostaa selkeämmin myös lain perusteluissa.

  98§ Eläimen myyminen, muu luovuttaminen ja lopettaminen
  MTK toteaa, että eläimen lopettaminen hallinnollisena pakkokeinona tulisi olla selkeämmin ja vahvemmin perusteltu. Nykylain aikana on tätä ns. kiireellisten toimien keinoa käytetty yhä useammin ja Ruokaviraston ohjeistuksella, kun eri laiminlyöntien kirjo esim. tuotantoeläintilalla on vaihdellut ja toistuvia tarkastuskäyntejä on jouduttu tekemään lainlyöntien koskiessa eri asioita. Valvonnassa kokonaisuus

on nähty hankalana ja aikaa vievänä, ja houkutus käyttää eläinten lopettamista ikään kuin lopullisena hoitona hankalille tapauksille. Tämä toimintamalli ei ole ollut eläinten hyvinvoinnin kannalta tarkoituksenmukainen – eihän ole mitenkään perusteltua lopettaa kaikki eläimet vastasyntyneistä aikuisiin eläimiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. **Pakkokeino on hyvin äärimmäinen ja sen käyttö tulisi olla selkeämmin rajattu. Eläimet joutuvat tässä ikään kuin maksumiehiksi. Omistaja kokee toimenpiteen välittömänä rangaistuksena, johon ei voi enää vaikuttaa. Vasta jälkikäteen katsotaan, menikö oikein vai väärin. Näinhän ei saisi olla.**

Lisäksi 83§:ssä tarkastusmenettelyistä asianosaisen kuulemista on esitetty rajattavaksi kiiretoimenpiteiden yhteydessä käsittämään vain tilanteet, joissa eläimen omistaja on viipymättä tavoitettavissa. Tämä korostaa entisestään omistajan heikkoa oikeusturvaa näissä tilanteissa.

Pykälän kirjaus ”*vakavaa vaaraa eläinten hyvinvoinnille”* aiheuttava laiminlyönti on arvotettu samalle tasolle kuin *”olennaista ja toistuvaa vaaraa”* aiheuttava tilanne. MTK näkee tämän hyvin ongelmallisena tuottajan oikeusturvan kannalta. **Esitämme, että vain kirjaus *”vakava vaara eläinten hyvinvoinnille”* jätetään lakiin, jolloin se selventää ja tarkentaa tilannetta. Sen sijaan *”olennainen ja toistuva vaara”* -peruste tulee poistaa. Näin äärimmäisen pakkokeinon käytölle löytyisi selkeä, vahva ja nimenomaan yksiselitteinen perustelu.**

Helsingissä 7.12.2022

Leena Suojala, asiantuntija
MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY